

ДОВІДКА

1.1. Про розвиток дошкільної та загальної середньої освіти області

Найпершим суспільним середовищем для дитини є заклад дошкільної освіти, територія дитинства, де здобувається перша освіта, відбувається соціальна адаптація, формуються перші компетенції.

В області дошкільна освіта представлена розгалуженою мережею, яка становить 879 закладів освіти різних типів та форм власності. Із них – 779 закладів комунальної форми власності, 94 – приватної та 6 закладів державної форми власності.

Щорічно здійснюються всебічні заходи щодо розвитку мережі, утворення додаткових місць та забезпечення рівного доступу до здобуття дошкільної освіти у закладах освіти області.

З цією метою у 2020 році утворено 1185 додаткових місць для дошкільнят області (плановий показник 1100 додаткових місць), із них 760 – у закладах дошкільної освіти комунальної власності.

Таких результатів вдалося досягти шляхом:

- реалізації проекту Президента України «Велике будівництво», введенням в експлуатацію 3 новозбудованих ЗДО: у селищі Овідіополь (180 місць), Авангардівській ОТГ (190 місць), с. Крижанівка (120 місць);
- відновлення діяльності ЗДО у м. Ізмаїл (120 місць) та с. Єгорівка Дачненської сільської ради (50 місць);
- відкриттям 5 додаткових груп (100 місць) у функціонуючих закладах Ананьївської, Степанівської, Затишанської ОТГ та м. Одеси (2 групи);
- утворенням 425 місць у закладах дошкільної освіти приватної форми власності, які отримали ліцензії на провадження освітньої діяльності за рівнем дошкільної освіти.

Щороку спільними діями ми збільшуємо кількість додаткових місць для дошкільнят, але поряд із цим, фіксуємо ряд сільських та селищних територіальних громад, де показники охоплення дітей закладами дошкільної освіти є найнижчими:

Великопосківській ТГ – 30%;

Ясківській ТГ – 35%;

Таїровській ТГ – 38%;

Цебриківській ТГ – 42%;

Знам'янській ТГ – 44%;

Мологівській ТГ – 49%;

Великомихайлівській ТГ – 52%.

Водночас не виконують власні планові показники щодо охоплення дошкільною освітою та розвитку мережі закладів дошкільної освіти у селищі Березине Тарутинської громади, Мологівській, Маяківській, Куяльницькій, Знам'янській, Біляївській, Великомихайлівській, Березівській, Ширяївській сільських та Одеській міській громаді.

Поступово, але повільно зменшується черга на влаштування дітей до закладів, проте ще понад 3 тис. дітей віком від 3 до 6 років стоять у черзі на

здобуття освіти. Черга зберігається у містах обласного значення та населених пунктах, розташованих поблизу м. Одеси (Нерубайська, Роздільнянська, Великодальницька, Дачненська, Фонтанська, Великодолинська, Овідіопольська, Таїровська територіальні громади).

Наразі розглядається законопроект щодо внесення змін до Закону України «Про дошкільну освіту» у частині зарахування дітей до закладів дошкільної освіти за територіальним принципом.

Діти здобувають дошкільну освіту за мікрорайоном у якому проживають, що частково розвантажить міські та приміські садочки. Водночас мають активізувати роботу щодо створення додаткових місць у закладах дошкільної освіти сільські та селищні громади, де проживають та будуть відвідувати садки маленькі їх мешканці.

Аналізуючи загальну картину розвитку мережі ЗДО області та враховуючи результати проведених установчих співбесід з керівниками органів управління освітою територіальних громад встановлено низка причин, які суттєво впливають на рівень надання якісної освіти в області, а саме:

- відсутність закладів дошкільної освіти у населених пунктах, де проживають діти віком від 0 до 6 років та дійсно потрібні дошкільні заклади, для прикладу: с. Прилиманське (572 осіб), с. Нова Долина (306) - Авангардівської ТГ; с. Латівка (112), с. Усатове (574), с. Іллінка (51) - Усатівської ТГ; с. Велика Балка (114), с. НАТІ (45), селище Усатово (80) - Нерубайської ТГ; с. Новоградківка (104), с. Мар'янівка (68) - Дальницької ГТ; с. Кароліно-Бугаз (115) - Кароліно-Бугазької ТГ; с. Виноградар (110), с. Калантаївка (71) - Роздільнянської ТГ.

- негативно впливає на відсоток охоплення дошкільною освітою і така більш соціальна тенденція, як безробіття сільського населення, побутова, асоціальна неспроможність батьків підготувати дитину для дошкільного закладу, тому наголошую на необхідності активізації роботи територіальних соціальних служб;

- висока батьківська плата за харчування дітей у дошкільних закладах: Захарівської територіальної громади – 100%, Зеленогірської та Старокозацької - 75%, Шабівської, Лиманської, Затишанської територіальних громад – 70%, що є недопустимим.

Наразі констатую факт фінансування дошкільної освіти засновниками здебільшого за залишковим принципом, що веде до невиконання норм харчування, використання застарілої матеріально-технічної бази.

Сьогодні, після завершення процесу децентралізації, коли фінансовий ресурс, повноваження та відповідальність зосереджено в одних руках, коли вивчено та визначено перспективи розвитку територіальних громад, пріоритетом мусить стати якісна та доступна дошкільна освіта, як територія для зростання навчання та виховання кожної дитини територіальної громади.

Для цього вже сьогодні:

- створено банк даних дітей віком від 0 до 6 років за місцем проживання;
- здійснено моніторинг забезпечення дітей місцями у закладах дошкільної освіти по кожному населеному пункту;
- визначено потребу щодо утворення нових закладів, місць;
- сформовано план розвитку мережі закладів дошкільної освіти на 2021 рік;
- організовано підвезення дітей з малонаселених пунктах сільської місцевості до закладів дошкільної освіти;
- використовуються альтернативні форми дошкільної освіти (групи короткотривалого перебування при закладах загальної середньої та позашкільної освіти, прогулянкові групи та групи вихідного дня, мобільні центри з надання освітніх послуг).

Одночасно у міських та приміських територіальних громадах, де активно забудовується житловий сектор, необхідно контролювати розвиток соціальної інфраструктури (садків, шкіл), і лише після цього виділяти території для зведення нових житлових масивів.

Забезпечити сталий розвиток дошкільної освіти області, утворити додаткові місця для дошкільнят, подолати існуючу чергу реально з урахуванням участі області у проєктах будівництва нових, реконструкції та дообладнання діючих закладів дошкільної освіти, що фінансуються державою.

Цей рік не став винятком, до проєкту Президента України «Велике будівництво» внесено наступні об'єкти:

- будівництво закладів дошкільної освіти в Усатівській та Таїровській територіальних громадах;
- реконструкція пристосованих приміщень у с. Березино Тарутинської та с. Іллінка Усатівської територіальних громадах;
- капітальний ремонт функціонуючих ЗДО у Бородинській та Шабівській територіальних громадах.

Разом з цим в області підтримується ініціатива щодо утворення дошкільних закладів освіти приватної форми власності.

Розуміючи, що досягнення позитивної динаміки в роботі закладів дошкільної освіти області є пріоритетом, реалізуючи наші плани, у цьому році разом ми створимо безпечне освітнє середовище ще для 1000 дошкільнят області.

Про стан розвитку загальної середньої освіти області

Освітня мережа закладів загальної середньої освіти складається з 788 закладів освіти різних типів і форм власності, в яких навчається 278406 учнів. Освітні послуги надають майже 24 тисячі освітян.

Задекларований принцип Нової української школи – забезпечення всім учням рівного доступу до якісної освіти, незалежно від їхнього місця проживання, – визначає необхідність підвищення ефективності мережі закладів загальної середньої освіти з урахуванням її територіальної доступності.

Розбудова Нової української школи – це довготермінова реформа, яка впроваджується у закладах освіти області.

План її впровадження передбачає поетапність та наступність дій і відповідне ресурсне забезпечення на кожному етапі, а також враховує загальний контекст суспільних змін та потреби щодо створення належних умов для реалізації на місцях.

Однак, неоптимальність мережі освітніх закладів та освітнього процесу призводять до браку коштів державної освітньої субвенції для низки територіальних громад області.

Функціонування сфери освіти області характеризує позитивна динаміка щодо збільшення кількості учнів закладів загальної середньої освіти, яка становила :

- у 2017-2018 н.р. – 254557 учнів;
- у 2018-2019 н.р.-265341 учень;
- у 2019-2020 н.р. – 272141 учень;
- у 2020-2021н.р. – 278406 здобувачів освіти.

Відбулися зміни мережі закладів загальної середньої освіти області.

У 2017-2018 н.р. функціонував 861заклад ЗСО; у 2018-2019 н.р. 816 закладів ЗСО; у 2019-2020 н.р. – 809 закладів ЗСО; у 2020-2021 – 788 закладів ЗСО.

У ході оптимізації мережі закладів частково зменшилася кількість малокомплектних шкіл, що свідчить про дієвість спільних заходів з органами місцевого самоврядування та поетапне приведення мережі закладів загальної середньої освіти у відповідність до сучасних вимог та потреб населення щодо надання якісних освітніх послуг, ефективному використанню коштів, передбачених видатками на освіти усіх рівнів.

Задля створення нового освітнього простору та для покращення умов навчання у діючих закладах освіти реалізується проєкт Президента України «Велике будівництво» та програма "Спроможна школа для кращих результатів».

У 2020 році введено в експлуатацію після капітального ремонту будівлі закладу загальної середньої освіти смт Захарівка та Біляївської загальноосвітньої школи №2 I-III ступенів, КЗ «Южненська загальноосвітня школа I-III ступенів №1 Южненської міської ради.

Водночас кількості малокомплектних шкіл та класів, використання форм індивідуального навчання у старшій школі, що не сприяє росту якості освітніх послуг.

Департаментом передбачено низка заходів, які дозволяють максимально ефективно забезпечити надання якісних освітніх послуг, модернізувати існуючу мережу освітніх закладів, суттєво оновити матеріально-технічну базу, забезпечити діджиталізацію освітнього процесу, використання сучасних освітніх технологій в освітній діяльності з підключенням закладів освіти до швидкісної мережі Інтернет та WI-FI передусім у закладах з поглибленим та

профільним вивченням предметів, новоутворених опорних закладах освіти області.

Пріоритетним залишається питання забезпечення надання профільної загальної середньої освіти в сільській місцевості відповідно до державних стандартів якості освіти, зокрема, шляхом подальшого об'єднання старших класів шкіл на базі більшого навчального закладу з кращим оснащенням, організації онлайн курсів для поглибленого вивчення предметів та підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання, розвитку альтернативних моделей організації здобуття освіти.

Департаментом освіти і науки обласної державної адміністрації вжито заходів щодо виконання ключових завдань, які визначено реформою освітньої галузі, Концепцією «Нова українська школа», що покликана впровадити нові державні стандарти освіти, новий зміст освіти, нову систему підвищення кваліфікації вчителів, їх сертифікацію, профільну старшу школу, концепцію «педагогіки партнерства», яка об'єднує усі етапи шкільної освіти й забезпечує доступність та ріст якості освітніх послуг для здобувачів освіти області усіх категорій у безпечному освітньому середовищі.

Створено належні умови здобуття громадянами повної загальної середньої освіти у закладів освіти різних типів і форм власності.

Щороку в умовах роботи НУШ розпочинають навчання майже 28 тисяч першокласників з новими підручниками, посібниками, які розроблені відповідно до нового Державного стандарту початкової загальної освіти та нових освітніх програм, новими шкільними меблями, комп'ютерною технікою та відповідно до територіального принципу. Впродовж зазначеного періоду державою забезпечено фінансування впровадження концепції «Нова українська школа» на умовах співфінансування з місцевих бюджетів.

Реалізуючи другу фазу Концепції вжито спільних заходів щодо формування оптимальної мережі спроможних закладів загальної середньої освіти з урахуванням розбудови опорних шкіл та їх філій в умовах децентралізації.

Одеська область входить у 10 областей з найбільшою кількістю опорних шкіл, наразі функціонує 49 опорних закладів загальної середньої освіти із 78 філіями, в яких навчається 22604 учнів. У 2021 році заплановано утворити ще 5 опорних закладів загальної середньої освіти, саме вони можуть стати базовими закладами для утворення ліцеїв у сільській місцевості. Всі учні старшої школи закладів загальної середньої освіти області вивчають профільні предмети та предмети з поглибленим вивченням за вибором.

Наразі розроблено Стандарт базової освіти, який тісно пов'язаний зі Стандартом початкової освіти, оскільки продовжує ідею компетентнісного підходу та передуватиме затвердженню Стандарту профільної середньої освіти у старшій школі з 2023- 2027рр.

Враховуючи продовження реформаторських засад з 1 вересня 2021 року 7 закладів загальної середньої освіти області розпочнуть пілотування навчально-методичних матеріалів у 5-х пілотних класах (базовий рівень)

Нової української школи області, саме вони розпочали експериментальну діяльність ще у 2017 році на рівні Державного стандарту початкової освіти.

Враховуючи розвиток епідемічної ситуації та виконання вимог постанов Кабінету Міністрів України щодо запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19 навчальний процес у штатному режимі чергуватися з періодами карантинних обмежень, що потребувало організації дистанційного навчання.

З метою вивчення стану організації у закладах загальної середньої освіти дистанційного навчання в умовах карантину, проведено анонімне онлайн-опитування керівників ЗЗСО, педагогічних працівників, батьків та учнів 9–11-х класів.

За результатами проведеного опитування встановлено, що заклади освіти області використовують різні режими дистанційного навчання, програми та цифрові сервіси, здійснюється дистанційне навчання з усіх предметів інваріантної складової.

Встановлено, що основною проблемою недостатнього технічного супроводу організації дистанційного навчання у закладах загальної середньої освіти є передусім - низька швидкість інтернет зв'язку, відсутність у багатьох учителів та учнів сучасних мобільних пристроїв, комп'ютерів та інших гаджетів (особливо в сільській місцевості), обмежений доступ окремих учнів до комп'ютерної техніки (у сім'ї можуть бути двоє-троє школярів та батьки працювати у дистанційному режимі).

Для всебічного аналізу розвитку освіти у новосформованих міських, сільських та селищних рад проведено співбесіди з їх керівниками. За результатами цієї роботи визначено проблемні питання, що вимагають першочергового вирішення, серед них необхідність забезпечення швидкості у мережі Інтернет не менше 100Мб/с.

Одночасно на рівні області надається допомога педагогічним працівникам щодо покращення та урізноманітнення форм реалізації дистанційного навчання.

Започатковано роботу єдиного учительського ХАБу - вільного освітнього простору для дистанційного спілкування, обміну досвідом роботи педагогів в умовах карантину. КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради» проводить цикл навчальних семінарів присвячених даному питанню, цифровізація діяльності педагога входить до переліку обов'язкових дисциплін під час курсової перепідготовки.

В умовах роботи у дистанційному режимі активно впроваджуються навчальні проєкти: «Школа в цифровому світі», «ІНТЕРНЕТ-ШКОЛА для обдарованих учнів». Суттєву допомогу отримують здобувачі освіти області через використання уроків «Всеукраїнська школа онлайн».

На базі Центру дистанційної освіти комунального закладу «Рішельєвський ліцей», за участі кращих викладачів математики закладів вищої освіти м. Одеси з 13 лютого розпочав роботу проєкт онлайн-курсів по підготовці випускників області до ЗНО.

Триває діджиталізації освітнього процесу в області. Департаментом вжито ряд заходів щодо суттєвого оновлення інформаційно-комунікативних засобів навчання в закладах загальної середньої освіти області. Для прикладу:

-2018 рік - придбано 100 комп'ютерних комплексів з інтерактивними дошками та 51 предметний кабінет природничо - математичного спрямування;

-2019 рік - придбано навчальне приладдя для оснащення STEM кабінетів в 5 закладах загальної середньої освіти області, 97 предметних кабінетів (фізика, хімія, біологія, географія) для закладів загальної середньої освіти з поглибленим вивченням природничих та математичних предметів та 1 510 персональних комп'ютерів (ноутбуків);

-2020 рік - придбано 1 STEM кабінет, 136 кабінетів природничо-математичного спрямування для закладів загальної середньої освіти області, з них на виконання Указу Президента України від 30 січня 2020 року №31/2020 «Про оголошення 2020/2021 навчального року Роком математичної освіти в Україні» - 91 кабінет математики.

Окрім того, забезпечено координацію роботи щодо 100% безпечного, регулярного і безоплатного підвезення до місця навчання (роботи) і проживання учнів та педагогічних працівників сільських шкіл у разі відсутності навчального закладу в населеному пункті.

Підвезення здобувачів освіти, які проживають за межею пішохідної доступності з районів області, а їх понад 16 тисяч осіб, здійснюють 400 шкільних автобусів.

З метою створення безпечних умов перевезення учасників освітнього процесу, оновлення застарілого парку шкільних автобусів у 2020 році придбано 26 транспортних засобів, за останні три роки - 73 шкільних автобуси за кошти державних субвенцій та на умовах співфінансування з міських бюджетів.

Необхідно наголосити, що робота закладів загальної середньої освіти області відбувалася з дотриманням протиепідемічних заходів.

За кошти місцевих бюджетів та кошти державної субвенції проведено закупівлі засобів індивідуального захисту учасників освітнього процесу, дезінфікуючих засобів для обробки рук, емностей, поверхонь, проведення температурного скринінгу учасникам освітнього процесу, що сприяло створення у закладах освіти безпечних та нешкідливих умов навчання у період пандемії коронавірусної хвороби.

Розуміємо, що не всі проблемні питання вирішуються водночас, але спільними зусиллями та прагненнями забезпечимо розвиток освітньої сфери області в особливих умовах роботи.

Начальник відділу дошкільної та загальної середньої освіти управління дошкільної, загальної середньої, професійної освіти та економічно-ресурсного забезпечення Департаменту

Ірина КОВАЛЬ